

BUCUREȘTI, STRATURI ȘI PERSPECTIVE: între realitate și ficțiune, între literatură și arhitectură

BUCHAREST, LAYERS AND
PERSPECTIVES: between
reality and fiction, between
literature and architecture

Noi vești despre București...

Dezbaterile publice de imediată actualitate sînt marcate de evenimentele la zi, aflate în rulaj alert, de unde modificări frecvente de agendă, subiectele luîndu-și locul unele altora într-o logică a ciclicităților scurte. Există – însă – și teme mai puțin perisabile, care se profilează în fundal, oricît de iute ar fi cavalcada noutăților de-o clipă, mult discutate azi și deja uitate mîine. Sînt temele cu adevărat reprezentative pentru epocă, dacă nu pentru durata lungă, măcar pentru cea medie. Trăsăturile fiecărei etape de istorie socio-culturală, obsesiile, complexe, aspirațiile comunitare se regăsesc în aceste ample coagulări semantice, definatorii pentru mentalitățile dominante.

De cîteva decenii bune, de cînd postmodernitatea, reflecția intelectuală e dominată de marea supratemă a identității, a identităților individuale și colective; etnice și culturale; locale, naționale, regionale, continentale; cu trăsături care converg către o „supraidentitate” planetară. Contribuie și mobilitatea globalizării, care multiplică și extinde pe întreg mapamondul contactele, dialogul și confruntările dintre culturi, permițînd regîndirea relativizantă a specificităților ca multiplicități (nemaia discutînd aici reversul: contrareacțiile etnocentrice și xenofobiile resuscitate). Istoriile naționale și cele generale sînt revizitate cu mari profituri din aceste perspective integratoare.

Printre nucleele (sub)tematice în care problematica vastă și pasionantă a identității cristalizează, în ultima vreme regăsim toposurile emblematice pentru o nație, pentru o regiune ș.a.m.d.

Din perspectivă românească – în primul rînd Bucureștiul, cea mai întinsă și mai populată metropolă din aproape o jumătate de Europă. Ca toate marile orașe, Capitala noastră e luxuriantă, polimorfă, pe toată gama, pe toate gamele: veche și nouă, luxoasă și săracă, policromă și cenușie, strălucitoare și palidă, plăcut proporționată și diformă, intens-urbană și aproape-rurală, aglomerată și rarefiată, seducătoare și respingătoare, pe rînd, în funcție de cartierele, străzile, ungherele către care te îndrepti, uneori și simultan, într-un montaj aiuritor, rafinat colo, vulgar dincoace, capabil de cele mai stridente incongruențe. Bucureștiul nostru cel de toate zilele are vitalitate, are ritm, e agitat, zgomotos, energic, minus zonele obosite, lîncede, delabrate pînă la ruină, „uite de lume”. Și, prin structura sa multistratificată, așa-zicînd „palimpsestică”, ori ca mozaic în permanentă proliferare, cu piesele așezate pînă la un punct în ordine, apoi răvășite, reflectă și el o întregă istorie, un șir de istorii ale locului și ale nației. După cum au fost vremurile, bune sau rele, orașul a trecut prin nobile dezvoltări sau prin extinderi bezmetice, prin edificări benefice și prin criminale distrugerii, a beneficiat de contribuțiile bunului-gust sau a fost obligat să asiste la ascensiunea kitsch-ului.

Altfel spus – un splendid obiect de privit, de inventariat, de descris și de analizat: bogat, divers, mereu interesant, plin de miez, de semnificații care-și așteaptă descoperitorii, hermeneuții. Drept care în perioada postcomunistă, deci de peste un sfert de secol, am văzut din ce în ce mai multe expoziții, albume, de la un punct înapoi și

New news

About Bucharest...

The public debates of immediate times are marked by up-to-date events, which are rolling alertly, from which frequent changes occur in agendas, the subjects taking each other's place in a logic of short cyclicality. However, there are lesser perishable things, that take shape in the background, however quick the cavalcade of one blink of an eye novelty might be, much debated today and already forgotten tomorrow. They really are representative themes for the era, if not for the long haul, at least for the medium one. The features of each socio-cultural historical part, the obsessions, the complexes, the community aspirations can all be found in these wide semantical coagulations, defining the dominant mentalities.

For a good couple of decades, ever since postmodernity, the intellectual thinking is dominated by the great super-topic of identity, of individual and collective identities; ethnic and cultural; local, national, regional, continental; with features that converge into a planetary "super-identity". It contributed to globalization's mobility, which multiplies and extends the contacts, the dialogue and the confrontations between cultures all over the globe, making place for the relative reconsideration of the specificities as multiplicities (not discussing here the opposites: the ethnocentric counter-reactions and the resurrected xenophobia). The national and general histories are revised with great gains from these integratory perspectives.

Among the center of the subtopics in which the vast and passionate problematic of identities is crystalized in recent times, we can find a nation's, a region's, etc. emblematic motif. From the Romanian perspective – first of all Bucharest, the most extended and populated

metropolis from almost half a Europe. Just like all big cities, our Capital is luxuriant, polymorphed, in all shades: old and new, luxurious and pauperous, multicolored and gray, shining and pale, nicely-proportioned and deformed, intensely urbanized and almost rural, crowded and scarcely populated, enchanting and disdainful, step by step, according to the neighborhood, the streets and the corners towards which you are heading, sometimes simultaneously, in a mind-boggling footage, here and there refined and vulgar, capable of the biggest incongruences. Our Bucharest of all days has vitality, rhythm, it is agitated, noisy, energetic, excepting the tired, idle, dilapidated, "God forsaken" zones. And, it also reflects an entire history, a series of the place's and the nation's histories, through its multilayered structure, so-called "palimpsestic" or as a mosaic in continuous proliferation, with pieces that are placed in order up to one point, then becoming scattered. As the times were, good or bad, the city went through noble developments or through chaotic extensions, through beneficial edifications or through criminal destructions, it either benefited of tasteful contributions, or it was forced to witness the kitsch's rise.

In other words – an extraordinary thing to watch, inventory, describe and analyze: rich, diverse, always interesting, filled with consistence and meanings, which is waiting for its discoverers or its hermeneuts. Thus, in the post-communist period, so for almost more than a quarter of a century, I have seen more and more exhibitions, albums, from a time being, and websites with pictures illustrating the city of yesterday and the metropolises of today, conferences and presentations have been held, not only here, at home, but also in far away places (I bare

website-uri cu imagini ale orașului de ieri și ale metropolei de azi, s-au organizat conferințe și colocvii, nu doar aici, acasă, ci și la mari depărtări (depun mărturie: am participat la simpozioane despre Capitala noastră la Londra și la Stockholm!), au fost ticluite proiecte de explorare, de punere în valoare a Centrului și a unor cartiere, artere, clădiri frumoase, norocoase, de resuscitare, reconstrucție și relansare a altor zone, decăzute, ghinioniste.

Acum – două noi inițiative ale unor bravi arhitecți și artiști vizuali: **București, straturi și perspective. Între realitate și ficțiune, între literatură și arhitectură și Educație în timp real: București – trasee în spațiu și timp.** „Palimpsestul” orașului se cere – da! – în continuare investigat, „desfoliat”, descris, catalogat, interpretat din cât mai multe – firește! – „perspective”. Avansăm astfel în reconstituirea poveștii atât de complicate și de entuziasmant-sfîșietoare a unui loc certamente emblematic pentru noi și pentru istoria noastră. Echipa care a imaginat și a pus în practică cele două proiecte, sub conducerea arhitectului devenit artist vizual Iosif Király, a pornit de la două cărți: splendidul **București. Arhitectură. Un ghid adnotat** de Mariana Celac, Octavian Carabela și Marius Marcu-Lapadat (Ordinul Arhitecților din România, 2016; cu o

versiune în limba engleză: **Bucharest. Architecture. An Annotated Guide**, 2017), o mini-enciclopedie foarte cultivată, foarte atent documentată a orașului, și extraordinara, inclasabila scriere a aceleiași Mariana Celac **Arhitectul B. Ioanide. Viața și opera** (Editura UNARTE, 2016), „monografie” a unui personaj fictiv, cel imaginat de G. Călinescu în romanele sale, „completat” cu informații reale, preluate din epocile respective și din „viețile și operele” unor mari arhitecți „congeneri” cu „colegul” lor literar. Cu gândul la multiplele, multistratificatele realități și ficțiuni ale Bucureștiului, echipa proiectelor a descins în oraș, l-a supus lecturii (la propriu) și „lecturii” (la figurat: explorare și interpretare!), l-a fotografiat, l-a expus pe simeze și în spațiul public, a organizat dezbateri pluridisciplinare despre mîndra noastră Capitală.

Pașii următori?: informațiile, imaginile, ideile și concluziile (provizorii) ale celor două proiecte, stocate deja în dosarele de lucru, vor ajunge în baze de date și în viitoare publicații, anticipate și de această publicație adnotată, cu simpatie colegială și cu fierbinte iubire față de oraș, de către...

Ion Bogdan Lefter

(scriitor și profesor bucureștean din naștere!)

witness: I participated at symposiums about our Capital in London and Stockholm!), exploratory, revitalizing and rebuilding projects were put together, for highlighting the Center and some of the neighborhoods, the arteries and the beautiful, lucky buildings, as well as projects for relaunching some unfortunate, fallen zones.

Nowadays – two initiatives coming from two brave architects and visual artists: **Bucharest, layers and perspectives. Between reality and fiction, between literature and architecture** and **Education in Real Time: Bucharest – Routes through space and time**. The city's "palimpsest" must be – yes! – investigated furthermore, "unveiled", described, catalogued, interpreted from as many – of course! – "perspectives" as possible. We are thus advancing in the recreation of our story regarding a certainly emblematic place, for us and for our history, so complicated and so enthusiastic-excruciating. The team that imagined and brought to light these projects, under the guidance of the architect who became a visual artist, Iosif Király, started from two

books: the splendid **Bucharest. Architecture. An annotated guide** by Mariana Celac, Octavian Carabela, Marius Marcu-Lapadat (Romanian Architects' Order, 2016; with a 2017 English edition), a very well-cultivated, very well-documented mini-encyclopedia of the city and the extraordinary and impossible to classify writing of the same Mariana Celac, **Architect B. Ioanide. The life and work** (UNARTE Publishing, 2016), the "monograph" of a fictional character, the one imagined by G. Călinescu in his novels, "completed" with real information, taken from those eras and from "the life and works" of some great architects, "of the same breed" as their literary "colleague". With Bucharest's multiple, multilayered realities and fictions in mind, the projects' team made its way to the city, subjected it to reading (literally speaking) and to "reading" (figuratively speaking: exploring and interpreting!), by photographing it, by showing the results in exhibition and public spaces, by organizing multidisciplinary debates about our proud Capital.

The next steps?: the (momentary) information, images, ideas and conclusions of these two projects are already stored in working files and they will be in data bases and in future publications, already anticipated by this publication, which is annotated with collegial sympathy and with fervent love for this city, by yours truly,

Ion Bogdan Lefter

(writer and professor in Bucharest from birth!)

Sesam, deschide-te!

Pe la sfârșitul anilor '30, bunicul meu venea la București să cumpere marfă de la negustorii de pe Lipscani. Lipscani era pe-atunci o stradă comercială din centru, cu magazine și dughene gemînd de lucruri, de lume, de cocoane și chivuțe, de domni și țărani, de copii și bătrîni, de negustori austrieci, bulgari, greci, evrei, albanezi, armeni sau ce-or mai fi fost, fiecare cu afacerea lui. Și, printre ei, bunicul meu, tînăr și frumos – semăna foarte mult cu regele Mihai, care pe-atunci era doar un adolescent. În timp ce bunicul meu alegea din toate pentru micuța lui prăvălie (pe care o ținea împreună cu tatăl lui într-un sat din sudul țării), în altă parte a orașului, un băiat, Costel, se angaja ucenic la un fotograf... Se plimba, poate, pe-acolo și francezul Paul Morand, care în 1935 va publica la Paris o carte despre un București mai degrabă vesel, regretînd că, pe Lipscani, locul negustorilor din Leipzig a fost luat „de prăvălii ieftine, iar mătasurile din Canton au cedat locul mai prozaicei mătase artificiale”.

În anii '50, nu se știe ce fotografia fostul ucenic, care avea acum cam 25 de ani. Doar familii cu copii și îndrăgostiți? Un american nimerit cine știe cum prin oraș făcea niște poze pe care le-am găsit pe blogul unui tînăr fotograf. O mină de aur. De pe vremea aia s-au păstrat mai mult poze solemne, panorame cu clădiri. Culmea, privit cu ochiul unui american, Bucureștiul din anii '50 părea un oraș frapant de modern, dar... fără oameni. Unde erau oamenii? Cam pe atunci a început să fie orașul asasinat (primele dărîmate au fost bisericile). Cei care l-ar fi putut apăra erau prin închisori sau se ascundeau. Așa erau vremurile... Bunicul meu era și el în închisoare, după ce i se vor fi confiscat pămîntul și micuța lui prăvălie cu bunătăți aduse de pe strada Lipscani. Nu făcuse nimic rău bunicul meu, dar așa erau vremurile, poate că s-o fi opus să-i ia comuniștii lui Stalin chiar tot ce adunase din munca lui și a părinților lui de-o viață. Regele Mihai se afla undeva în exil, în Occident, în Anglia, apoi în Elveția, unde nu mai era rege, era doar Mihai, Mihai de România, ducea o viață simplă. Dar cine se mai gîndea la el?

În anii '70 eu eram fericită, pentru simplul motiv că eram doar un copil și părinții mei erau buni cu mine. În vacanțe, bunicul ne aștepta în stația de autobuz cu bicicleta lui veche, dintotdeauna. Într-o zi, am descoperit în casa lor o monedă de argint cu capul unui bărbat frumos. Așa am aflat că trăisem într-o țară condusă cîndva de un rege. Credeam că numai în povești se întîmpla asta. Ce chestie!

În anii '80, bunicul meșterea în tăcere la bicicleta lui cea veșnic stricată și era mai tăcut ca oricînd. Nu știu ce făcea regele Mihai, dar despre mine pot să spun că mă pregăteam să plec din orașelul meu transilvan la facultate, la Litere, la București, despre care se vorbea ca despre un oraș de neserioși.

Mie Bucureștiul, chiar așa gri cum era pe vremea aia și fără strălucirea de altădată, mi-a plăcut din prima. Mi-au plăcut oamenii, mai ales tinerii și bătrîni. Tinerii pe care i-am cunoscut aveau niște biblioteci grozave, erau și foarte veseli, și foarte triști (uneori, deodată, ca omul cu umbra lui), puteam vorbi cu ei

Open Sesame!

By the end of the '30s, my grandfather used to come to Bucharest to purchase products from the merchants on Lipscani Street. Lipscani was at that time a commercial street from the center, with stores and small run-down shops packed with things, people, snobbish-fancy women and *chivute*², with gentlemen and peasants, children and old men, with Austrian, Bulgarian, Greek, Jewish, Albanian, Armenian merchants, or whatever they might have been, each and every one of them with one's own business. And, among them, my grandfather, young and handsome – he looked much like King Michael, who at the time was merely a teenager. While my grandfather was picking a bit of everything for his market boutique (which he ran along with his father in a village in the south of the country), in a different part of the city, a boy, Costel, employed as a photographer's apprentice, was forging his career. Maybe Paul Morand was also roaming about, a Frenchman who in 1935 would publish in Paris a book about a rather joyful Bucharest, regretting that the place of the Leipzig merchants was taken by "cheap boutiques and that the Canton silk was replaced by the prosaic artificial silk".

Later on, in the 50s, no one knew what photos that former apprentice 25 by then, was photographing. Only families with children and lovers? An American, happening to be in town by who knows what circumstance, was taking some photos that I found on a young photographer's blog. A gold mine. Mostly solemn photos and building panoramas. Astoundingly, seen through the eyes of an American, Bucharest seemed in the 50s a surprisingly-modern city, but... with no people. Where were the people? The city started to be murdered (the churches were the first to be demolished). The ones who could have defended it were locked up in prisons or they were in hiding. Those were the times... My grandfather was also in jail, after his land and his small boutique, with goods brought from Lipscani, were confiscated from him. He did nothing wrong, my grandfather, but those were the times, maybe he might have opposed Stalin's communists from taking away literally everything that he and his parents had worked for during their entire life. And King Michael? He was somewhere in exile, in the West, in England, then Switzerland, where he was not a king anymore, only a Michael, Michael from Romania, leading a simple life. But who was thinking about him anymore?

In the 70s I was happy, for the mere reason that I was only a child and that my parents were kind to me. During the holidays, grandfather would wait for us in the bus station with his forever old bicycle. One day, I discovered in their house a silver coin with the face of a handsome man. This is how I found out that I had lived in a country once lead by a king. I thought that happened only in fairy tales. What an extraordinary thing!

In the 80s, my grandfather was fixing up his eternally broken bike, in silence, and he was quieter than ever. I don't know what King Michael was doing, but, I for once, was getting ready to leave my Transylvanian town for attending university, Literature Faculty, in Bucharest, which was spoken about as a city of untrustworthy people.

As for me, I liked Bucharest from the very start, even such as it were at that time, gray and without the shine it once had. I liked the people, especially the youngsters and the old men. The young people that I met used to have amazing libraries and they used to also be very happy and very sad (sometimes, all of a sudden, like a man with his own shadow), I could talk to them about anything, and

despre orice, iar bătrînii... Bătrînele bucureștence erau îngrijite, pudrate, cu inele frumoase pe degetele lungi și slabe, o mai auzai pe cîte una vorbind în franceză cu cățelul scos la plimbare. Purtau pălăriuțe din anii '30 și mănuși de ață, croșetate. Uneori erau cu soții lor, care erau niște oameni „de altădată”. Cei mai „de altădată”, cei mai frumoși bătrîni, puteau fi văzuți în pauzele concertelor de la Ateneu. O duceau cum nu se poate de greu, dar mergeau la Ateneu... Am cunoscut astfel de oameni. În Cișmigiu l-am întîlnit odată pe Nea Costel, venea zilnic pe-acolo cu aparatul lui de fotografiat, avea locul lui. Dacă vroiai, îți făcea o poză. Nea Costel avea acum vreo 55 de ani. Strada mea preferată era strada Lipscani, unde erau niște anticariate cu cărți și fotografii vechi cu Bucureștiul, printre altele. Cu anticarii era plăcut să vorbești. Te vedea unul cu o fotografie în mîină. „Asta e Leonard!”, îți zicea. „Cum, nu știi cine a fost Leonard?”, se mira el. Și-ți spune povestea bărbatului superb și foarte, foarte elegant, „prințul operetei” care s-a prăbușit pe scenă în 1928.

Pe Lipscani era lume amestecată... multă viață, chiar și în sîniștri ani de frig și foame '80. Fațadele caselor cu un singur etaj, cu elemente de neobaroc, neoclasic sau stil francez, cu balconașe care etalau varii feronerii, erau deja mutilate de însemnele părăsirii, ale paraginii. Fostele prăvălii adăposteau acum o marfă care mirosea a sărăcie, perdele ieftine, pînze care miroseau a chimicale, pantofi urîți, butucănoși, haine bădărane și multe rochii urîte de mireasă sau lumînări pentru botez ori uniforme pentru școlari. Locul își păstra, totuși, farmecul. Dacă te nimereai pe-acolo seara era așa... ca într-un film (de... Visconti?): treceai pe lîngă neogoticul Car cu bere, la o aruncătură de băț de biserica aia ca o bijuterie de piatră din 1724. În spate lăsa clădirea CEC-ului, construită cîndva de un francez, Paul Gottereau. Puteai întîlni cîte un copil murdărel și necăjt, cîte o femeie săracă și veselă, cîte un bețiv, apoi făceai sînta și ajungeai pe Lipscani, copleșit de parfum de tei și de splendoarea decrepitudinii, învăpăiată de amurgul bogat în purpură și aur. Ajungeam în dreptul unei porți vechi, prinse în ziduri dărîmate. Prin fața acestei dantelării de lemn trecuse, sigur, și bunicul meu. Acuma treceam eu și înaintea mea un șobolan gras și deloc grăbit. Deasupra noastră – a porții, a mea, a șobolanului – se înălța deja luna.

Dincolo de ziduri, de fațade, nu erau doar săracii care ocupaseră vechile case ale nimănu acum, goale, reci și triste, dar și, refugiat, trecutul, Timpul altor timpuri, lumea cea frumoasă, de pretutindeni. Erau magazinele de antichități. Cel mai mare dintre ele, Hanul cu tei, era peștera lui Ali Baba. *Sesam, deschide-te!* Urcam scările și puteam privi îndelung cîte și mai cîte... Platouri și fructiere Art Nouveau, casete Biedermeier, samovare rusești, păpuși vechi, Armand Marseille, vase de teracotă, porțelanuri englezești, nemțești, vase de Limoges, pahare de Baccara, bomboniere de porțelan roz (Hohenberg?), sticlărie de Lalique și Murano, japonezării și chinezării, plăci de faianță de Delft, cești de Sèvres, casete de antimoniu, din lemn de trandafir, mănuși de catifea, lustre de bronz, pipe, clopote tibetane, săbii japoneze, abajururi cerate, farfurii de colecție, tacîmuri de argint, piese dispartate de mobilier mic, mobilier masiv, monocluri, monezi vechi de peste tot, cristaluri, oglinzi venețiene, bancnote vechi, aplice de alamă, vase de alpaca, ștampile pentru sigilii, pendule, litografii, mașini de cusut Singer, măști venețiene, instrumente muzicale stranii, cîte un cavalo, cîte un duduk armean, bijuterii, gramofoaane, ceasuri, cufere, lăzi săsești, cutii de

the elders... The old ladies from Bucharest looked well put-together, with powdered noses, with beautiful rings on their long and skinny fingers, you could sometimes hear one of them talking in French when walking her dog. They used to wear small hats from the 30s and threaded, knitted gloves. Sometimes they were with their husbands, who were people "from a different time". Most ones "from a different time", the most handsome old men, could have been spotted during the breaks at the Ateneu. They had it as rough as possible, but they would still go to the Ateneu... I met such people. In Cișmigiu I once met nea Costel², who would come every day with his camera, he had his own spot. Had you wanted, he would photograph you. Nea Costel was then 55. My favorite street was Lipscani, where there were some second hand bookshops with old books and photos of Bucharest, among others. It was nice talking to antiquity store clerks. One would see you with a photo in your hand. "It's a Leonard!", he would say to you. "What? You don't know who Leonard was?", he would act amazed. And he would tell you the story of a superb and very, very elegant man, "the prince of the operetta", who collapsed on stage in 1928.

There was a mix of people on Lipscani... plenty of life, even in those gruesome years of freezing and hunger in the 80s. The façades of the one-story houses, with Neobaroque, Neoclassical and French style elements, with small balconies showcasing various ironwork, were already mutilated by the signs of forsaking, of dilapidation. The former shops were now housing merchandise smelling of poverty, cheap curtains, cloths that reeked of chemicals, ugly and chunky shoes, churlish clothes and many ugly bride dresses or baptism candles or school uniforms. The place, however, was still maintaining its charm. If you happened to find yourself around there in the evening it were as if.. being in a film (by Visconti?): you would pass the Neogothic Caru' cu Bere³ a stone's throw away from that jewel-like stone church from 1724. You would leave behind the CEC building, built sometime by a Frenchman, Paul Gottereau. You could meet some poor dirty child, some penny-less and joyful woman, some drunken man in your way, and then you would turn left and reach Lipscani, overwhelmed by the linden perfume and by the decrepitude's splendor, flamed by the sunset rich in purple velvet and gold. I would reach an old gate, hooked in crumbled walls. My grandfather surely must have passed in front of these wooden embroideries. Now I was the one passing and in front of me a fat and not-at-all-hurried rat. Above us – above the gate, above me, above the rat – the moon was already rising.

Beyond the walls, the façades, there were not only the poor, who used to occupy the houses now belonging to no one, empty, cold and sad, but also the time seeking refuge, the time of different times, the beautiful world, from all around. They were the antiquity stores. The biggest of them, *Hanul cu Tei (The Linden Pub)*, was Ali Baba's cave. *Open sesame!* I would go up the stairs and I could glance for hours at whatnot.. Art Nouveau plateaus and fruit bowls, Biedermeier cassettes, Russian samovars, old dolls, Armand Marseille, terracotta plates, English and German china, Limoges vases, Baccara glasses, pink porcelain candy dish (Hohenberg?), Lalique and Murano glass, Japanese and Chinese things, Delft tiles, Sèvres cups, antimony or rose-tree wood cassettes, velvet gloves, bronze chandeliers, pipes, Tibetan bells, Japanese swords, waxed lampshades, collectible plates, silverware, scattered pieces of small furniture, massive furniture, monocles, old coins everywhere, crystals, Venice mirrors, old banknotes, brass sconce, alpaca vases, stamps for sigils, pendulums, lithographs, Singer sowing machines, Venice masks, bizarre musical instruments, some kaval here and there, some Armenian duduk, jewelry, gramophones, watches, chests, Saxon crates, hat boxes, boyar buckles, silver candleholders, religious icons, Persian, Anatolian and Buhara rugs,

pălării, paftale boierești, sfeșnice de argint, icoane, covoare persane, anatoliene, de Buhara, hărți, cartoline și, mai ales, albume cu fotografii pe care mă uitam în neștire: fețe, corpuri, veșminte, zîmbete și încruntări, mirese, copii mici din alte timpuri. Cine erau oamenii ăștia din fotografii? Ce se alesese de ei? Ale cui fuseseră obiectele? Cum ajunseseră aici? Pe străduțele alăturate, alte magazine de același fel, în care însă erau amestecate minunățiile cu lucruri oarecare, hale cu tablouri de roate felurite și scaune, sofale, mese cu picioare care se terminau cu labe de leu, sticlărie ieftină, bibelouri și imitații. Într-una din aceste prăvălii am cumpărat odată un pocal de cristal cu însemnele regale, foarte frumos. Vînzătorul era un tip plictisit, mi l-a dat pe mai nimic. I-am arătat elegantul pahar altui anticar, care a luat obiectul în mîină cu un fel de admirație – aparținuse familiei regale, nu era nici o îndoială.

Bucureștiul vechi, istoric, începuse să fie demolat ca să se construiască blocuri, cutii de beton. Scoși din casele lor, oamenii se mutau în locuințele astea și, poate, își duceau o parte din obiectele lor frumoase acolo, pe Lipscani, unde se deschideau uși spre alte timpuri...

În 1990 Lipscanii arătau ca naiba. Nici amurgul de purpură și aur nu mai învăluia mizeria străzii. Apăruseră chioșcuri de metal cu grilaje foarte urâte și o marfă ieftină și kitsch pe care aveam s-o vad și la Paris, de pildă, prin zona Pigalle. Treceam pe străduțele din jurul Lipscanilor și îmi tot imaginam viitorul. Viitorul orașului meu. Mi-era milă de el, îi doream o soartă mai bună. Oamenii lui, atît de veseli și atît de triști (o combinație pe care n-am întîlnit-o în multe locuri), o meritau, poate.

L-am văzut, viitorul, anul ăsta, cînd am fost cu un văr din Elveția la o plimbare prin orașul pe care acum îl redescoperea (și eu alături de el). Nu mi-a venit să cred. Înviaseră străzile. Aici, unde erau pe vremuri mîrgelarii, am găsit, din nou, mici prăvălii cu kilograme de mărgele de murano de toate felurile, din care poți să-ți faci singur colierul. Aici, unde erau altădată abagii, am văzut magazine cu splendide desfășurări de mătăsuri, de atlase, de organza, materiale de toate felurile. Peste tot, revărsate, una lîngă alta, terase, cluburi, restaurante. Și lume, lume multă, fete și băieți, domni și doamne. Din loc în loc cîte un sediu nou de bancă sau fațade distruse care își așteaptă proprietarul, demolarea, poate. Între două terase noi, un vechi magazin din altă epocă, cu firma spălăcită pe care scria mare CURCUBEUL. Ce să fi fost *Curcubeul*? O librărie? O simplă listă, cu doar cîteva din numele pe care le poți citi plimbîndu-te azi pe străduțele din zona Lipscani, spune, cred, destule: *Café des Beaux Arts, Hanul Hangiței, Bambus Garden, Goblin, Swing House, Grota Zarafi, Fire Club, Bruno Wine Bar, Club A, Silver, El Comandante, Sixtina, Mes Amis, Les Bourgeois, Dirty Harry, Lucky 13, Amsterdam Grand Café, Orient Express Bar, Suburbia, Queen Clown Pub, Impaler, Coffe Right Lipscani, Old Town, Iron City, Salt Pizza, Loggia, Bordello Pub, Malagamba, Terasa La Ruine, Charme, Medieval House, Cafée Vilacrosse, Shakespeare Bar, Bojo, Le Drakkar, Margo Lounge, Tabiet, The Vintage Pub, Arrogance, Fat Cat, Dharma Bar, Chocolat, El Dictator, Arcade Café, Freddo Café, DDB Café, Market 8, Divan, Unique Bistro, Marijuana Coffee Shop, Café Austria Souvenirs, Boulevard Pub, Paradise Club, Spell, Bauhaus, The Vault Club, The Elbow Room, Ai Vecchi Amici, Mojo Music Life Club, Cafeneaua Smărdan, Trafic Punkt,*

maps, illustrated postcards and, especially, albums with old photos which I browsed over and over again: faces, bodies, clothing, smiles and frowns, brides, small children from different times. Who were the people in these photographs? What became of them? Who did the objects belong to? How did they get here? On the parallel streets there were other shops of the same kind, in which, unfortunately, great things were mixed with ordinary ones, warehouses with paintings of all kinds and chairs, sofas, tables with legs ending in lion paws, cheap glasswork, porcelain statues and imitations. From one of these boutiques I once bought a really beautiful crystal cup with the royal engravings on it. The clerk was a bored man, he gave me that, almost for nothing. I showed this elegant glass to another antiquity clerk, who took the object in his hand with a sort of admiration – it used to belong to the royal family, there was no doubt about it.

The old, historical Bucharest, had started to be demolished in order to build apartment blocks, concrete boxes. Dragged out of their houses, people were moving in these homes and, maybe, they were taking a part of their beautiful things there, to Lipskani, where doors were being opened to other times...

In the 1990s Lipskani looked horrendous. Not even the purple velvet and golden sunset would veil the street's filth. Very ugly metal kiosks with bars started to appear with cheap merchandize and with the kitsch that I would end up also seeing in Paris, for example, in the Pigalle area. I would cross the streets surrounding Lipskani and I would continuously imagine the future. The future of my city. I pitied it, I wished it a better faith. Its people, so joyful and so sad (a combination which I did not encounter in many places) maybe deserved it. This year, when I was taking a stroll with my cousin from Switzerland through the city he was now rediscovering (as well as myself), I saw it, the future. I could not believe it. The streets had come back to life. Here, were there used to be the glass beads craftsmen, I found once again small shops with kilograms of Murano beads of all sorts, from which you could compose your own necklace. Here, where there used to be wool craftsmen, I saw shops with splendid showcases of silks, atlas fabric, organza, materials of all kinds. Everywhere, overflowing, one next to the other, terraces, clubs, restaurants. And people, so many people, girls and boys, gentlemen and ladies. From place to place some new bank office or destroyed façades waiting for their owner, or for their demolishing maybe. Between two new terraces, an old shop from a different century, with an old sign which used to spell the CURCUBEUL (RAINBOW). I wonder what *Rainbow* used to be? A bookshop? A simple list of the names you can read by strolling down Lipskani area today I think says a lot: *Café des Beaux Arts, The Lady-Bartender's Pub, Bamboo Garden, Goblin, Swing House, Zarafi Grotto, Fire Club, Brino Wine Bar, Club A, Silver, El Comandante, Sixtina, Mes Amis, Les Bourgeois, Dirty Harry, Lucky 13, Amsterdam Grand Café, Orient Express Bar, Suburbia, Queen Clown Pub, Impaler, Coffee Right Lipskani, Old Town, Iron City, Salt Pizza, Loggia, Bordello Pub, Malagamba, At the Ruins Terrace, Charme, Medieval House, Cafée Vilacrosse, Shakespeare Bar, Bojo, Le Drakkar, Margo Lounge, Tabiet, The Vintage Pub, Arrogance, Fat Cat, Dharma Bar, Chocolat, El Dictator, Arcade Café, Freddo Café, DDB Café, Market 8, Divan, Unique Bistro, Marijuana Coffee Shop, Café Austria Souvenirs, Boulevard Pub, Paradise Club, Spell, Bauhaus, The Vault Club, The Elbow Room, Ai Vecchi Amici, Mojo Music Life Club, Smârdan Coffee Shop, Trafic Punkt, Switch, Deko Café, Klein Bar and Bistro, Linden Pub, Atelier Café, Backstage, Interbelic, Offside Pub, La Historia, Expirat, La Bonne Bouche, The Embassy.*

Switch, Deko Café, Klein Bar and Bistro, Hanul cu tei, Atelier Café, Backstage, Interbelic, Offside Pub, La Historia, Expirat, La Bonne Bouche, The Embassy.

În 1992, regele Mihai avea să vină de sărbătorile Paștelui în București. S-au umplut străzile atunci, eram și eu pe-acolo, pe undeva lângă Lipscași. Asta după ce în 1990 l-au întors din drum pe aeroport. În 1995 a murit bunicul meu. În 1997 regelui Mihai i s-a dat înapoi cetățenia română. Bunicul avea 89 de ani când a murit. Acum o săptămână, regele Mihai a împlini 89 de ani. Seamănă perfect cu bunicul meu de 89 de ani. Din socotelile mele, dacă mai trăiește, nea Costel are, și el, vreo 85 de ani. Cît despre mine... Despre Bucureștiul „meu”, căci despre asta e vorba acum, aș avea atîtea de spus... De cîte ori ies pe stradă știu că o să mă surprindă. Dar și din casă e interesant ce văd. Dacă mă las puțin pe spate cu scaunul, văd printre acoperișurile caselor interbelice, profilată pe fundalul unei misterioase clădiri, ca de poveste, o parte din fața unui uriaș Moș Crăciun de plastic. A atîrnat într-un decembrie pe fațada Teatrului Tîndărică, a fost retras prin ianuarie, dar... nu de tot! Stă cu nasul în sus, se uită la cer Moș Crăciun. L-am privit prin perdeaua de zăpadă, prin ploaie, au înflorit copacii în jurul lui, apoi au înfrunzit, apoi frunzele au căzut, apoi a nins, apoi a venit primăvara și tot așa. Au trecut anii. E acolo sus, i se vede doar jumătatea de sus a capului, are barbă albă, un nas uriaș și căciulă. Acum, cerul spre care privește este perfect senin.

La „Hanul cu Tei” am văzut nu demult un splendid covor oriental, cu un model care se numește *Pana fericirii...* Nu știu dacă Bucureștiul e un oraș frumos sau urît, depinde cu ce ochi îl privești, depinde cît știi despre el, depinde în ce parte a lui te afli. Depinde cine ești chiar tu! Aș spune doar ca, altădată, unul dintre scriitorii mei preferați, Mateiu Caragiale (un dandy!): „Cine nu i-a prins deosebitul farmec nu a înțeles Bucureștiul. Ei (acestei tristeți) îi sunt închinată aceste rînduri...” Deosebitul farmec, tristețea, purpură și aur... *Sesam, deschide-te!*

Simona Popescu

In 1992 King Michael would come for the Easter Holidays in Bucharest. The streets became overcrowded at that time, I was also around there, somewhere next to Lipscani. This happening after they had turned him around at the airport in 1990. In 1995 my grandfather died. In 1997 King Michael got back his Romanian citizenship back. My grandfather was 89 when he died. A week ago King Michael turned 89. He looks just like my 89-year-old grandfather. To my account, if he lives, nea Costel that is, he is around 85. When it comes to me... to "my" Bucharest, because this is what it is about right now, I would have a lot to say... Each time I am going out on the street I know it is going to surprise me. But what I see from inside the house is also interesting. If I lay back a little in my chair, I see among the rooftops of the interwar houses, contoured in the background of a mysterious, story-looking building, a part of the face of a huge plastic Santa Claus dangling in a month of December on the façade of the Țândărică Theater, which was taken out in January, but ... not for good! He sits with his nose up, this Santa Claus is watching the sky. I've seen him through the curtain of snow, through the rain, the trees around it bloomed, then leaves appeared, then they fell, then it snowed, then spring came, on and on. Years have gone by. He is up there, only the upper half of his head can be seen, he has a white beard, a huge nose and a hat. Now, the sky that he is watching is perfectly clear.

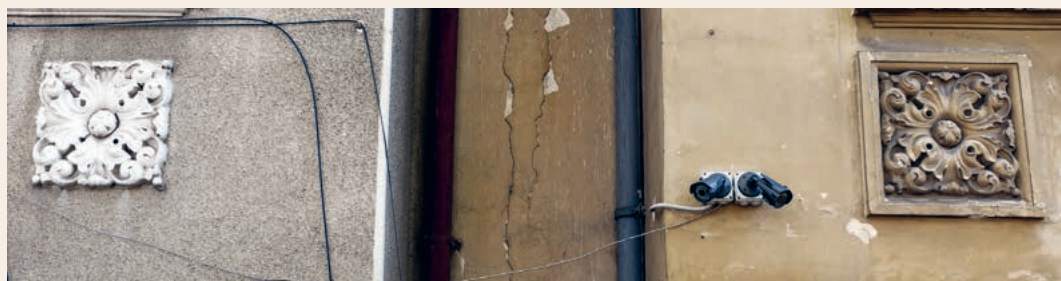
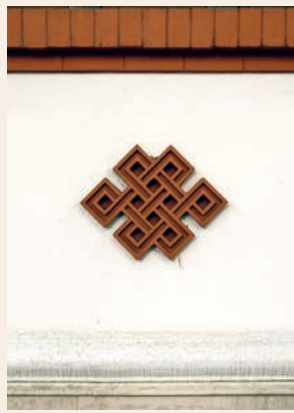
At the "Hanul cu Tei" I've seen, not long ago, a splendid Oriental rug, with a design entitled *Feather of Happiness*... I don't know if Bucharest is a beautiful or an ugly city, it depends on the eye of the viewer, it depends on how much you know about it, it depends on what side of it you are on. It depends on who you actually are! I would say, just like one of my favorite writers, Mateiu Caragiale (a dandy!), once said: "That who didn't catch its extraordinary charm, did not understand the Bucharest. In the honor of this (this sadness), these lines are being written..." The extraordinary charm, the sadness, the purple velvet and gold... *Open Sesame!*

Simona Popescu

1. Romanian old term for defining women performing the job of whitewashing the walls of the houses
2. Mr. Costel, "nea" being an informal, but polite way to refer to an older man
3. "The Beer Cart": the name of a historical monument and restaurant in Bucharest

nu târănează.
tre timp la Paris,
tăldărescu la orele
incu la mezaninul
d, unde profesorul
finisaj la interior.
i făcuse mâna, de-
lăcea creionul tare
utea valora rapid,
inea curată sub li-
p, B. a intrat fără
imul din șaizeci și
rezece locuri?
remarcase înainte
ile groase, consis-
dale. Cerea desene
ndemna studenții
ine ca firul de pă-
lui B. Iar Ioanide

lui Ioanide.
2. „Colegii” lui Ioanide - Florea Stănculescu (1887-1973), Arghir Culina (1883-1969), Toma T. Socolescu (1883-1960) sau Constantin Iotzu (1884-1962), viitorul colaborator al lui Ion Mincu (toți cei pomeniți aici sunt persoane reale) - erau studenți la Școala Superioară de Arhitectură din București când imaginarul Ioanide intră în anul I. În Școală erau numai băieți. prima fată care va obține diploma de arhitect, Maria Virginia Andreescu, intră la Arhitectură după plecarea lui Ioanide la Paris. Se va mărita cu inginerul Spiru I. Haret, fiul lui Spiru Haret, și va proiecta și construi des- tul de mult la București și nu numai.

Search
2 Com
Page 13
AMAZ
Higi
10/14/20
AMAZ
Higi
10/14/20

detalii de lemn la copertină, streșină și balcon. Executate cu virtuozitate me de exemple provinciale Art Nouveau din sudul Franței. Interiorul, parte din fa lemn au fost parțial renovate și așteaptă o restaurare calificată.

E12 Colegiul Cantemir Vodă

Bulevardul Dacia 117

1926. Arhitecți Virginia Haret, N. Stănescu

Așezat pe un teren de colț într-un cartier tradițional, liceul este interesant în egală măsură pentru programul de construcții școlare, dezvoltat după Primul Război Mondial odată cu creșterea rapidă a orașului, dar și pentru contribuția Virginiei Haret (una din primele femei arhitect din România) la arhitectura școlară. Un plan standard este îmbrăcat într-o fațadă ordonată de arcatu- ra ferestrelor de cărămidă aparentă. Împreună cu fru- moasa inscripție de pe atic, fenestrația și paramentul de fațadă susțin o expresie de factură arhaic-românească.

E13 Complex de locuințe

București. Geografii narrative revizitate

Bucureștiul a experimentat de-a lungul ultimului secol o serie de transformări radicale care s-au regăsit atât în stilurile arhitecturale și urbanism cât și în recompunerea socială a câtorva din mahalalele și cartierele sale. O parte dintre aceste transformări au fost metabolizate în straturile narrative biografice sau ficționale, în descrieri a căror acuratețe frizează, prin atenția la detalii, etnografia. Exercițiul pe care l-am făcut a fost acela de a parcurge un set de narațiuni într-o secțiune istorică dar și una în geografia inelelor stratificate ale piesajului urban al capitalei. Am ales ca imediat după lectură să merg împreună cu fotografii Mădălin Nicolaescu să explorăm și să documentăm vizual și etnografic aceste spații. Ceea ce urmează este un bricolaj-palimpsest care amestecă, în principal, fragmente din operele citite, scurte note etnografice și fotografii pentru a înregistra contrastele spațio-temporale pe care politicile și proiectele de modernizare radicală le-au creat prin valorile de demolări și construcții.

Groapa de gunoi Cuțarida, așa cum se regăsește în romanul *Groapa* al lui Eugen Barbu, adăpostește în marginile ei un univers peștiș care trăiește în limitele precarității: „Cînd își adusesese Grigore nevasta și lopata să-și sape bordeiul, împrejur nu era țipenie de om. Un an de zile păzise singur tinichelele gropii și gura ei adîncă. De primăvara pînă dădea viscolul, mai schimba o vorba, două cu gunoierii. Aștia erau niște drăngălai de la țară, cam leneși și hoți, slugărind Bucureștiul, cărînd tot ce lepăda orașul. Mureau de tineri, loviți de oftică. N-aveau Dumnezeu, nici prieten, nici neamuri. Trăiau cu muieri fără căpățîi ca și ei. Acestea le lepădau copiii prin șanțurile Cuțaridei. Altfel, băieți veseli”. Vecinătatea cu amplasamentele industriale și locative ale Căilor Ferate Române aduce regenerarea zonei: „Pe urmă mai veniseră oameni. Mahalaua se lărgise spre marginea gropii, de-a lungul drumului Cuțaridei. Lume nevoiașă, ceferiști de lucru la stat, meseriași pe banii lor, niște zidari, plini de copii, cu muieri frumoase și parșive, un negustor care ridicase odăi de zid și deschisese cârciuma la rampă, un frizer, un croitor cu atelier și ucenic; semăna a așezare, nu-i mai era frică iarna cînd cădeau viscoalele”. Astăzi, parcul Cireșarii care a luat locul gropii de gunoi în primul deceniu socialist și fostele parcelări ceferiste au devenit ținta febrilă de relocare a reprezentanților clasei de mijloc în căutarea – în zona de nord a orașului – a unor case cu curte. Casele-tip trec printr-o cosmetizare abruptă, realizată cu materiale care alcătuiesc o cacofonie vizuală veselă. Unui proiect de locuințe de lux (în care apartamentele au costat cu mult peste 200.000 de euro) i s-a alăturat recent un șantier al unui complex imobiliar de mari dimensiuni, amplasat pe terenul fostei Fabrici de Cuie.

Bucharest. Revised narrative geographies

Bucharest has experimented along the centuries a series of transformations which were found in the architectural and urban styles, as well as in the social recomposing of some of its mahallas and neighborhoods. Some of these transformations have been metabolized in biographic or fictional narrative layers, in descriptions, the accuracy of which is striking, because of its attention to details, its ethnography. The exercise that I accomplished involved going through a set of narrations in a historical, but also geographical section in the layered-rings of the capital's urban landscape. Immediately after the reading-session I chose to go, together with the photographer Mădălin Nicolaescu, to explore and to visually and ethnographically document these spaces. That which follows is a DIY-palimpsest, primordially mixing fragments of writings, short ethnographic notes and photographs that were read in order to record the contrasts between space and time, that the politics and radically modernizing projects created through the waves of demolitions and constructions.

The Cuțarida garbage hole, as it is found in Eugen Barbu's novel *The Hole*, is housing at its margins a diverse universe living at the limits of precarity: „When Grigore brought his wife and his shovel to dig his abode, there was no trace of someone. For one year he alone guarded the tins of the hole and its deep mouth. From spring until the blizzard set in, he would exchange a word or two with the garbage men. They were some slackers from the countryside, a bit of lazy-heads and crooks, serving around Bucharest, carrying everything that the city was throwing away. They died young, brought down by phthisis. They had no God, no friend, no relatives. They lived with women with no purpose like them, women who threw away their babies in the Cuțarida's ditches. Otherwise, happy fellows”. The proximity to the industrial and inhabited settlements at the Romanian Rail Road brings the area's regeneration: “Afterwards more people came. The mahalla stretched to the margin of the hole, along the road to Cuțarida. Needy people, Romanian Rail Road employees working for the government, self-employed craftsmen, some builders, filled with children, with beautiful and skank women, a merchant who built up brick chambers and who opened the pub on the side, a barbershop, a tailor with a shop and an apprentice; it started to look like a settlement, he was not afraid during the winter anymore for when the blizzards came.” Today, Cireșarii Park that took the garbage hole's place during the first socialist decade and the former Romanian Rail Road parcels became a febrile target for the middle class' relocation seeking – in the north side of the city – a house with a yard. The typical-houses are going through an abrupt patching, accomplished with materials that bring together a merry visual cacophony. A recent building site of a real-estate complex of great dimensions, situated in the place where the Nail Factory used to be, joined a project for luxury apartments (in which the apartments cost way over 200.000 euros).

Orbitor-ul lui Mircea Cărtărescu se deschide cu o privire aruncată pe fereastră spre cartierul surprins într-una din fazele sale tipice de dezvoltare febrilă din perioada socialistă de după 1960:

„Dincolo de acest al doilea rând de clădiri, orașul se-ntindea până în zare, acoperind jumătate din fereastră cu un amestec tot mai mărunțit, mai confuz, mai indistinct, mai aleatoriu de vegetal și arhitectural, cu fleșele plopilor țâșnind din loc în loc și cupole ciudate arcuindu-se între nori. Foarte departe distingeam (mi le arătase mama încă din copilărie pe ceruri de după furtună) silueta în zig-zag a magazinului „Victoria”, câteva blocuri foarte înalte din centru, vechi de zeci de ani și construite ca niște ziggurate, încărcate de reclame fluorescente, roșii, verzi și albastre, care se aprindeau și se stingeau în ritmuri diferite, iar mai departe doar densitatea tot mai mare la orizont a stelelor, care formau hăt-departe o muchie de aur vechi.

Aveam mai mult de douăzeci de ani când am pierdut imaginea asta. Atunci s-au pus fundațiile blocului de vizavi, s-a hotărât lărgirea șoselei, asfaltarea ei, demolarea centrului de pâine, a celui de sifoane și a chioșcurilor și construirea unui zid de blocuri, mai înalte decât al nostru, în partea cealaltă a șoselei. [...]

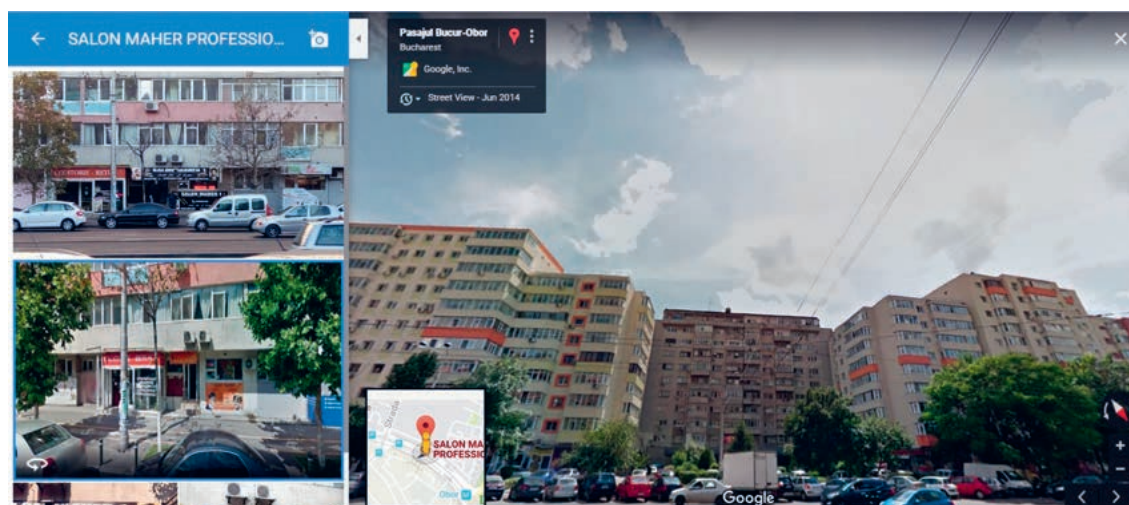
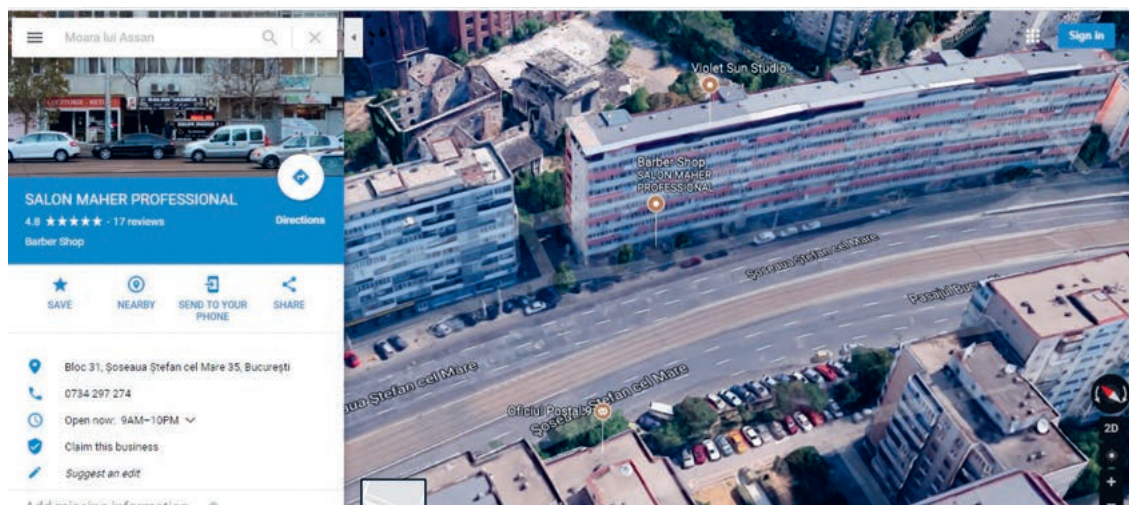
Se ridica un zid, se închidea o zonă din mintea mea, avea să mi se interzică de-acum accesul la tot ce proiectasem din mine în fiecare dintre cuburile și dreptunghiurile și verdele negru și verdele galben și luna subțire ca unghia reflectându-se în toate ferestrele”. Orașul-ecran care creștea pe miticul Ștefan cel Mare a trecut în ultimii ani prin epoca reabilitărilor termice compulsive și este unul din locurile geometrice ale aglomerației în trafic. Locul magazinelor de pâine și al sifonărilor sau atelierelor de reparații l-au luat amaneturile, saloanele de cosmetică, casele de pariuri și magazinele second-hand. Piața Obor, din proximitate, se învecinează acum cu un *mall* și mai multe supermarketuri iar în spatele blocurilor au înflorit vile și – ici-colo – câte un complex rezidențial. Moara lui Assan, descompusă de incendiile repetate, este o ruină pe al cărei spațiu va apărea probabil un alt ecran...

Mircea Cărtărescu's *Blinding* starts off with a glance out the window towards the neighborhood captured in one of its typical phases of febrile development during the socialist period after 1960:

“Behind this second row of buildings, the city stretched reaching the horizon, covering half of the window with an increasingly minced, confused, discrete, randomly vegetal and architectural mix, with the poplar trees' arches bursting from place to place and strange domes arching between the clouds. Very far away I could distinguish (my mother had showed them from my childhood in the skies after the storm died out) the criss-crossed silhouette of the “Victoria” shop, some very tall apartment buildings from the center, decade old and built like some ziggurats, loaded with fluorescent adds, red, green and blue, which turned on and off on different rhythms, and further only the bigger and bigger density of the stars on the horizon, which formed a thing line of old gold far away.

I was older than twenty when I lost this image. That is when the foundations of the building next door were laid, when the widening of the road, the paving of the road, the demolition of the bread center, of the mineral water center and of the kiosks and the construction of a wall of buildings, taller than ours, on the other side of the road, were decided. [...]

A wall was being built, a place from my mind was closing in, I would be forbidden access from now on to everything that I had projected from myself onto each of the cubes and the boxes and onto the dark green and yellow green and the moon as thin as a needle reflected in all of the windows”. The screen-city that was boosting the mythical figure of Stephen the Great has gone during the last years through the period of compulsive thermic rehabilitations and is one of the geometrical places for the traffic agglomeration. The place of the bread and mineral water shops or the repair workshops was taken by pawn shops, beauty salons, gambling houses and second-hand stores. Obor Market, from close-by, is neighboring the *mall* and many supermarkets and behind the apartment buildings villas have bloomed – here and there – some residential complex. Assan's Mill, decomposed by repeated fires, is a ruin in the place of which probably another screen shall pop up...

Unul din episoadele dramatice ale demolărilor de la jumătatea anilor 80 este descris de Radu Aldulescu, în *Amantul colivăresei*, din perspectiva unui participant la acțiunile care au dus la distrugerea imobilelor din spatele magazinului Unirea, pe Calea Văcărești și multe din străduțele limitrofe:

„[...] Noi am ajuns în Mămulari în zece zile, lăsând în urmă o jumătate de pogon de câmp arat de buldozere și intrând în case negustorești cu balcoane și garduri de fier forjat irupând gheare și ciocuri, cângi și profile de halebardă și deasupra intrărilor felinare ornamentate cu cârcei spiralați migălos, și pe copertinele din vitralii în culori crepusculare străjuiau câini cu capete de diavol și aripi de liliac și-n tencuiala fațadelor erau dăltuite blazoane cu Bucuresci 1896, sub numele arhitectului și al primului proprietar. Unul dintre ultimii proprietari locuia acolo de patruzeci și ceva de ani. Bâjbâiam turmentați printre îngeri avântându-se către cerul tavanelor în fâlfâit de aripi iscând degradeuri azurii-purpuri și printre nimfe grășlâne despletite hârjonindu-se la scaldă și brăie împletite de ipsos sulfat cu bronz și sobe suplă de teracotă cu luciu opalescent, iar tavanele holurilor închipuiau ceruri împăienjenite de frunziș și rândunele planând spre cuiburi cu pui căscând ciocurile, uite, nu s-a clintit nimic la nici un cutremur.

Cu două zile până-n Anul Nou n-a mai fost decât câmp, de la Biserica Sfânta Vineri, rămasă în picioare pentru câteva luni, până spre poșta Vitan, de la Poșta Vitan până dincolo de Podul Mărășești, din cheiul Dâmboviței până dincolo de Căuzași și toata Calea Dudești și toată Calea Văcărești, câmp, câmp, câmp cât vezi cu ochii, o gură căscată să înghită cerul, rânjită nămolos cu cioturile câtorva ziduri”. Acuratețea descrierii lui Aldulescu concurează seriile de fotografii care au surprins un ecosistem urban care avea să dispară rapid pentru a lăsa locul clădirilor centrului civic. Memoria locuirii în această zonă a Bucureștiului se recompune astăzi fragmentat prin contribuțiile participanților la discuțiile de pe paginile de facebook sau blogurile care postează fotografii și scurte puneri în context ale acestora. Alături de Biserica Sfânta Vineri, care avea să fie și ea demolată în cele din urmă, cinematograful Tomis, fost Sahia și fost Izbânda, este unul dintre reperele memoriei afective a locuitorilor zonei bricolate pe pagina de facebook Cartierul Evreiesc: „Ecranul era lângă zidul curții interioare a blocului în care stăteam. Se auzea tot filmul.”, „Primul meu film la cinematograful Tomis a fost Jandarmul din Saint-Tropez cu Louis de Funès, dar a mai fost și Fanfan la Tulipe cu Gérard Philipe... Ce vremuri!”, „Ce să mai zic eu care îmi amintesc – prin natura prohibiției după criteriul vârstă – afișul pentru „Rocco și frații săi” cât și pentru filmele cu Sarita Montiel în rolurile principale”. Pornind pe Mămulari din spatele magazinului Unirea spre fostul amplasament al cinematografului Tomis regăsești câteva case coșcovite, scăpate de valul demolărilor, blocurile specifice ansamblului Victoria Socialismului, un restaurant cu specific italianesc, un parc aseptice cu un număr impresionant de coșuri de gunoi, parcele de teren abandonate și populate cu oțetari, clădiri de birouri strălucitoare. Locuitorii cu care am discutat fixează cu greu amplasarea exactă a cinematografului, semn că memoria locală a fost și ea turmentată de ritmul schimbărilor. Cel mai simplu e tot atunci când apelezi la facebook: un număr impresionant de referințe se revarsă și se completează. E un exercițiu care recompune orașul-ecran într-o butaforie online din fotografii alb-negru și color, hărți marcate cu culori pastelate, fotografii satelitare...

Bogdan Iancu

One of the dramatic episodes of the demolitions from the half of the 80s is described by Radu Aldulescu, in *Amantul colivăresei*¹, from the point of view of a participant taking part in the actions that lead to the destruction of the estates from behind Unirea shop, on Văcărești Road and on many of the neighboring streets:

“[...] We got to Mămulari in ten days, leaving behind half an acre of field ploughed by bulldozers and entering merchants' houses with balconies and reinforced iron fences, ejecting claws and peaks, spikes and halberd shapes and from above the entry ways lanterns decorated with scrupulously spiraled tendrils, and on the cover of the windows stained with crepuscular colors there were guarding dogs with devil heads and bat wings and in the plaster of the façades the 1896 Bucharest coats of arms were chiseled, under the name of the architect and of the first owner. One of the last owners had been living there for forty something years. We were swarming confused through the angels taking off towards the sky of the ceilings on the background of wings flapping, generating azure-purple gradients and among chubby nymphs unraveled having fun while bathing and braided plaster girdles sulfated with bronze and thin fireplaces made of terracotta with opalescent shine, and the ceilings of the hallways were imagining skies laced with vegetation and the swallows gliding towards their nests with chicks widening their peaks, look, there was nothing budged during the last earthquake.

Two days until New Year there was nothing there but field, from Saint Friday Church, which remained standing for a couple of months, towards the Vitan post office, from the Vitan post office over the Mărășești Bridge, from Dâmbovița river cliff up over Căuzași and all over the Dudești Way and all over the Văcărești Way, field, field, field as far as your eyes can see, an opened mouth ready to swallow the sky, muddily grinning with some knobs of a few walls”. The precision of Aldulescu's description is rivaling the series of photographs that could capture an urban ecosystem which was to disappear in order to make room to the buildings of a civic center. The memory of inhabitation in this part of Bucharest is being fragmentarily recomposed today through the contributions of participants taking part in the discussions on Facebook or blogs that post photos and their short context-settings. Alongside Saint Friday Church, which was also to be demolished eventually, the Tomis cinema, former Sahia and former Izbânda, is one of our guidelines in the affective memory of the inhabitants of that area, collected on the Jewish Neighborhood's Facebook page: “The screen was located near the wall of the apartment building's interior yard where I lived. The entire movie could be heard.”, “My first movie at Tomis cinema was *The Guard from Saint-Tropez* with Louis de Funès, but there was also *Fanfan la Tulipe* with Gérard Philipe... good old times!”, “What can I say, me who remembers – by the means of prohibiting according to the criteria age – the poster for “Rocco and his brothers”, as well as for the movies with Sarita Montiel starring the main roles”. *Starting from Mămulari* at the back of the Unirea store and heading towards the former location of the Tomis cinema you can rediscover a few flaky houses, saved from the waves of demolition, the building blocks specific to the Victory of Socialism complex, an Italian-specific restaurant, a lifeless park with an impressive number of garbage bins, abandoned lots, animated by drunkard, shiny office buildings. The inhabitants I talked to could place the exact location of the cinema with difficulty, a sign that the local memory has also been unsettled by the rhythm of the changes. The easiest way is to rely on Facebook : and impressive number of references are pouring and are completing each other. It is an exercise that recomposes the screen-city in an online stage set composed of black and white and colored photos, maps parked by pastel colors, satellite photographs...

Bogdan Iancu

¹ 'colivăreasă' would be the woman preparing 'colivă', a traditional dish for a funeral or commemorating someone; 'amant' is a lover, free translation: *The Woman's Lover*

Editori/Editors: **Iosif Király, Aurora Király, Mirela Dăuceanu**
 Texte de/Texts by: **Ion Bogdan Lefter, Simona Popescu, Bogdan Iancu**
 Traducere/Translation: **Gabriela Robeci**
 Fotografii/Photographs: **Iosif Király** (copertă/cover 1-4, pp. 2-7, 10-13), **Dani Ghercă** (pp. 8-9, 14-15, 23),
Alexandra Ivanciu (pp. 16-17), **Bogdan Iancu / Mădălin Nicolaescu** (pp. 18-21)
 Design: **Alexandru Şchiopu**
 Editura **UNARTE**
 ISBN 978-606-720-093-5

Proiect finanțat în cadrul
Programului cultural București Oraș participativ de către:

Organizator:

Coordonator proiect: **Iosif Király**

Parteneri:

Parteneri media:

STEA
HOTEL
BOUTIQUE

... și ești văzut

... și ești văzut

Noul avion
de hârtie

Hai să ne bucurăm
împreună de viitor
Ready?

vodafone

Hai să ne bucurăm
împreună de viitor
Ready?

COMISIANELE ZERO AU STAȚIE LA ING.

